

takih in podobnih napak so nareki dobra vaja za utrjevanje jezikovnega znanja, za stilne analize in za najrazličnejše jezikovne razgovore.

V 7. in 8. razredu naj bodo nareki dosti zahtevnejši kot v 6. r. Besedila narekujemo iz poljudnoznanstvenih knjig in revij ter iz dnevnega tiska. Tudi iz leposlovja, npr. izbrane odstavke iz biografskih romanov. Tako seznanjamo učence tudi z vsebino knjig, ki bi jim sicer zlepa ne prišle v roke. Ob tem jih naučimo navajati in dokumentirati citate, kar mu bo kasneje kdaj prav prišlo. Učenci spoznajo novega avtorja po imenu in stroki. Na ta način lahko pri pouku slovenskega jezika seznanimo doraščajočega človeka z delom marsikakega znanstvenika, domačega in tujega, pa še s prevajalcem, založbo in vsebino knjige. Svetujemo mu, kdaj naj knjigo prebere, da mu bo koristila. Vedno lahko najdemo čas za razgovor o knjigi (sami moramo seveda njeno vsebino poznati). Tako prihaja ob narekih do izraza tudi knjižna vzgoja.

Ker izbiramo besedila iz zelo različnih virov, učencem lahko pojasnimo številne tujke povsem življenjsko in enostavno. Učenci 8. razreda bi že morali vedeti, kaj pomeni analogija, asociacija, monotonost, sintaksa, sinteza, vitalnost itd., saj spada razumevanje in smiselno uporabljanje tujk k splošni kulturi.

Nareke je treba natančno preveriti in se o napakah pogovoriti. Dajejo tudi možnost večjih pravilnih zapisov (vejica namesto pike, npr.: Fant je bil lačen. Zato je prosil za kruh.). Uporabimo jih za stilistične vaje. Narekovano besedilo lahko učenci spremenijo tako, da zložene stavke spremenijo v proste in obratno. Pri tem s a m i ugotovijo pomembne stvari. Iz besedila lahko črtajo vse pridevnike ali pa jih vstavijo tja, kjer jih ni. Tekst dobi novo stilno podobo. Koristno in prijetno je narekovati starejše slovenske avtorje (Vodnik, iz Bleiweisovih Novic ...) z namenom, da učenci preoblikujejo besedilo v sodobni knjižni jezik. Pri tem naletijo na odmrle besede, na morfološke posebnosti, na zanimivo sintakso idr.

Kdaj vse to početi? Čim smo učence naučili najpotrebnejših stvari, ki so važne za razumevanje jezikovnih zakonitosti. Nekdo bo to napravil prej, nekdo kasneje, odvisno je pač od metode dela pri posameznem učitelju. Toda v 8. razredu, ko pretežno samo še ponavljamo, naj bi tak način jezikovnega pouka in vzgoje že prevladoval.

Arzenšek Ivanka

Jesenice

POPRAVLJANJE DOMAČIH NALOG NEKOLIKO DRUGAČE...

Učence nov način dela pritegne k aktivnejšemu sodelovanju in k večji pazljivosti. Učni uspeh je precej odvisen od načina dela. Ena popestritev je tudi popravljanje domačih nalog med poukom. Torej ne le poprava doma popravljenih domačih nalog. Kako naj to delo poteka? (Traja lahko le 15—20 minut, ker je

sicer prenaporno za učence.) Učenec prebere pred razredom svojo nalogo. Sošolci pazljivo poslušajo in nato popravijo **stilne** napake (struktura stavka, enak začetek stavkov, predmet v nikalnih stavkih ipd.). Nato napiše vprašani učenc nekaj napačnih primerov na tablo, drugi pa v svoje zvezke. Učitelj medtem prebere spis in poišče **slovnične** napake v njem. To lahko zelo hitro opravi, ker že pozna vsebino spisa. Sledi skupna poprava slovničnih napak na tablo in v zvezke. Na tablo lahko piše slovnični del poprave drug učenec, če je vprašani zelo počasen ali podobno. — Tako je možno popraviti dve do tri naloge, nato pa pozornost učencev že peša in ni več pravega uspeha.

Kaj dosežemo s tako popravo?

1. Učenec, ki bere svojo nalogo pred razredom, se navadi nastopati in izgubi tremo. To je zlasti pomembno za plahe in skromne otroke.

2. Nauči se brati svojo pisavo (saj večkrat naletimo na učence, ki ne znajo brati za seboj). Prisiljen bo lepo in čitljivo pisati, kar je sicer zelo težko doseči. Če ne bere logično, se sošolci tako prisrčno smejiyo njegovim napakam, da mu je pošteno nerodno. Tega pa ne prenesejo niti najbolj zanemarjeni.

3. Slabši učenci se ob poslušanju dobrih nalog naučijo vsebinsko boljšega pisanja, saj dobijo vzpodbude in vzorce, kako svoje delo izboljšati. Vsi učenci morajo priti na vrsto z branjem. Tako se dobro spoznajo — boljši slabše in narobe. Medsebojno se ocenjujejo. Ves razred oceni posameznike, s soglašanjem učitelja. Končno na kolektivno oceno ni več ugovora, kar je tudi pomembno. Da bi se izognili občutkom manjvrednosti in nadvrednosti med učenci, pustimo slabše učence, da se sami javijo, kadar mislijo, da imajo dobro domačo nalogo. Dela seveda ob takih prilikah ne zmanjka, ker so učenci hudo nekritični. Boljše učence in nadarjene, a lene, pa pokličemo po lastnem preudarku. V tem je nekaj individualizacije pouka. Ne smemo pozabiti vzgojno vplivati, če jim je vseeno, kako se pred tablo odrežejo. Sčasoma jim namreč postane nerodno in začnejo nekaj delati, zlasti še, če mnenje učitelja potrdi tudi razred. Za tak način poprave so najbolj primerni prosti spisi, ker pritegujejo pozornost. Tu ne gre prebrati vseh nalog, ker bi bilo preveč dolgočasno.

Nepazljive učence vrnemo k delu tako, da morajo ponoviti pravkar popravljeno napako. Ker tega navadno ne znajo, jim damo dodatno domačo nalogo — prepisati morajo vse v šoli popravljene napake — in tako si jih zapomnijo. Delati morajo doma, ker so lenarili v šoli. Ne smemo pa pozabiti pregledati teh nalog. In zakaj sem se odločila za tak način poprave domačih nalog? Večkrat sem opazila, da so učenci komajda pogledali oceno naloge, ki sem jo popravila doma. Drugi so spretno iztrgali list. Tako je moje delo ostalo brez koristi.

Nekateri so se pa opravičevali sošolcem, pri tem pa spretno prikrivali svoje neznanje. Tako so se enake napake pri istih učencih ponavljale. Če je pa učencu neprijetno pred sošolci zaradi nezadostnega znanja, si napake zapomni in jih odpravi. Tudi dejstvo, da popravimo naenkrat le dve do tri naloge, ni brez pomena. Učenci tako vedno znova slišijo enake napake in si jih zapomnijo, ne da bi se učili. Da je res tako, potrldijo učenci sami z vzkliki: »To smo že večkrat slišali.«

Seveda pa ni mogoče le tako popravljati domačih nalog, zlasti še, če potrebujemo ocene.